

ZNEUŽÍVÁNÍ EVROPSKÝCH FONDŮ – OLAF , EZR, EUROPOL, EUROJUST

**Trestní právo (hmotné a procesní) v
evropském prostředí 24.4. 2023**

Prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc.

Potřeba chránit finanční zájmy ES/EU

- Stálý nárůst rozpočtových prostředků ES/EU – velká míra přerozdělování => obohacování se, zneužívání a plýtvání na úkor prostředků ES/EU
- Generální rozpočet EU pro rok 2020 – cca 170 mld. €
- Dle nálezu Evropského účetního dvora 2 – 2,5 % fondů ES/EU je používáno v rozporu s právními předpisy => nesrovnalosti

Nesrovnalosti a podvody ve vztahu k rozpočtu ES/EU

➤ **Příjmy**

- Daňové a celní podvody (např. s čínským textilem, cigaretami, cukrem), pašování, nedodržení dovozních kvót, záměna zboží a jeho kvality, zneužití vnitřních celních preferencí, antidumpingová opatření, atd.

➤ **Výdaje**

- Přímá pomoc státům a regionům, podpora vývozu, výdaje na společnou agrární politiku, subvencovaný vývoz, vývozní kvóty, subvencované ceny, restrukturalizace, cestovní náklady pracovníků ES/EU, výdaje a příjmy poslanců EP, úplatky konzultantům, závažné chyby zjištěné u nově vzniklých evropských agentur, podvody a korupce v mezinárodních programech (léčebné náklady, financování pomoci třetím zemím), manipulace a korupce ve veřejných zakázkách, přímé výdaje na společné politiky (vzdělání, výzkum, energetika, ochrana životního prostředí, sociální politika), zejména vykazování neexistujících služeb v rámci programu regionálního rozvoje a rozvoje zaměstnanosti,

➤ **Padělání a pozměňování společné měny**

Základní pojmy obsažené v právu ES/EU

- **Finanční zájmy ES/EU**
- **Nesrovnalost při nakládání s prostředky pocházejícími z rozpočtu ES/EU**
- **Podvod poškozující finanční zájmy ES/EU**

Právní a institucionální rámec ochrany finančních zájmů ES/EU

- počátky
- 80. léta
- Maastrichtská smlouva
- Úmluva o ochraně finančních zájmů ES z roku 1995, protokoly 1996, 1997
- Amsterodamská smlouva
- Lisabonská smlouva
- úvahy de lege ferenda – Corpus Juris, Corpus Juris 2000, Projekt Evropského veřejného žalobce, Evropský zatýkací rozkaz, atd.
- shrnutí

Stav ratifikace Úmluvy o ochraně finančních zájmů ES a jejích protokolů v jednotlivých členských státech EU

	PIF Úmluva	1. Protokol	ECJ Protokol	2. Protokol
Belgie	12.3.2002	12.3.2002	12.3.2002	12.3.2002
Bulharsko	6.12.2007 v souladu s čl. 2(1) Rozhodnutí Rady 2008/40/JHA (1.1.2008)			Platnost v souladu s čl. 2(2)
ČR	neratifikováno	neratifikováno	neratifikováno	neratifikováno
Dánsko	2.10.2000	2.10.2000	2.10.2000	2.10.2000
Estonsko	3.2.2005 (4.5.2005)	3.2.2005 (4.5.2005)	neratifikováno	3.2.2005
Finsko	18.12.1998	18.12.1998	18.12.1998	26.2.2003
Francie	4.8.2000	4.8.2000	4.8.2000	4.8.2000
Irsko	3.6.2002	3.6.2002	3.6.2002	3.6.2002
Kypr	31.3.2005 (29.6.2005)	31.3.2005 (29.6.2005)	31.3.2005 (29.6.2005)	31.3.2005

	PIF Úmluva	1. Protokol	ECJ Protokol	2. Protokol
Lotyšsko	31.8.2004 (30.11.2004)	31.8.2004 (30.11.2004)	31.8.2004 (30.11.2004)	19.10.2005
Litva	28.5.2004 (26.8.2004)	28.5.2004 (26.8.2004)	28.5.2004 (26.8.2004)	28.5.2004
Lucembursko	17.5.2001	17.5.2001	17.5.2001	13.7.2005
Maďarsko	neratifikováno	neratifikováno	neratifikováno	neratifikováno
Malta	neratifikováno	neratifikováno	neratifikováno	neratifikováno
Německo	24.11.1998	24.11.1998	3.7.2001	5.3.2003
Nizozemsko	16.2.2001	28.3.2002	16.2.2001	28.3.2002
Polsko	neratifikováno	neratifikováno	neratifikováno	neratifikováno
Portugalsko	15.1.2001	15.1.2001	15.1.2001	15.1.2001
Rakousko	21.5.1999	21.5.1999	21.5.1999	20.7.2006
Rumunsko	6.12.2007 v souladu s čl. 2(1) Rozhodnutí Rady 2008/40/JHA (1.1.2008)			Platnost v souladu s čl. 2(2)

	PIF Úmluva	1. Protokol	ECJ Protokol	2. Protokol
Řecko	26.7.2000	26.7.2000	26.7.2000	26.7.2000
Slovensko	30.9.2004 (21.12.2004)	30.9.2004 (21.12.2004)	30.9.2004 (21.12.2004)	30.9.2004
Slovinsko	17.4.2007 (16.7.2007)	17.4.2007 (16.7.2007)	17.4.2007 (16.7.2007)	17.4.2007
Španělsko	20.1.2000	20.1.2000	20.1.2000	20.1.2000
Švédsko	10.6.1999	10.6.1999	10.6.1999	12.3.2002
Velká Británie	11.10.1999	11.10.1999	11.10.1999	11.10.1999

Evropský úřad pro potírání podvodných jednání (OLAF)

Evropský úřad pro potírání podvodů (OLAF)

- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2185/1996 OJ L 292, 15.11.1996 (EC, Euratom) o vyšetřování konaných na místě**
- **Nařízení Rady č. 1999/352 o zřízení Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF)**
- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady 883/2013 L 248 Ú.I. (EC Euratom) z 11.9. 2013 (OLAF) o vyšetřování prováděném úřadem OLAF**

Nezávislost a organizace OLAF

- v čele stojí **Generální ředitel dnes Ville Itälä**, jmenovaný Komisí v součinnosti s EP a Radou a po kladném stanovisku dozorčího výboru na dobu 7 let, 1 období
- Úřad vykonává **vyšetřovací pravomoci** naprosto **nezávisle**, při výkonu těchto pravomocí nesmí Ředitel vyžadovat, ani přijímat od EK či jiného orgánu či úřadu (evropského nebo národního) žádné pokyny – pokud by Komise přijala opatření, které zasahuje do nezávislosti Úřadu, může Ředitel podat stížnost k ESD
- **dozorčí výbor** – vykonává pravidelnou kontrolu plnění vyšetřovacích funkcí Úřadu, tvořen 5 osobami nezávislými na orgánech ES + 5 náhradníky

Působnost OLAF – vykonává pravomoci Komise:

- vnější správní vyšetřování
- vnitřní správní vyšetřování
- pomoc a koordinace ve vztahu k členským státům
- rozvíjení koncepce boje proti podvodům
- další operativní činnosti

Výsledky vyšetřování úřadu OLAF

- 2010-2021 .... 1900 případů, 6,8 miliard EUR vrácení do rozpočtu EU, 2300 doporučení nebo předání věcí členským státům k dalšímu opatření
- Závěrečná zpráva o vyšetřování a Výroční zpráva

Evropský zatýkací rozkaz

Evropský zatýkací rozkaz

- Rámcové rozhodnutí o EZR
- Účel a okolnosti přijetí RR o EZR
- Vydávací řízení a řízení o předání podle EZR

Základní rozdíly mezi vydávacím a předávacím řízením

- **odstranění administrativní fáze** vydávacího řízení
- **přímý právní styk** mezi justičními orgány
- stanovení **lhůt** pro rozhodování
- **povinnost předat** až na stanovené výjimky
- **povinnost předávat vlastní občany**
- **odstranění principu přezkoumávání oboustranné trestnosti** u vybraných kategorií trestných činů

Rozsah aplikace EZR

- je-li hledaná osoba stíhána pro trestný čin, za který je možno uložit **TOS či ochranné opatření s horní hranicí nejméně 1 rok** anebo je-li odsouzena k **TOS či ochrannému opatření v délce nejméně 4 měsíců**
- vyžádání osob pouze z metropolitních území členských států

Postup při předání do ČR

Návrh státního zástupce na vydání EZR:

- údaje umožňující identifikaci obviněného
- vylíčení skutkového děje
- právní kvalifikace
- údaj o známém místě pobytu obviněného v členském státě
- uvedení dosavadního procesního postupu orgánů činných v trestním řízení, jakož i odůvodnění potřeby vyžádat obviněného z členského státu

Zásada speciality:

- Obviněný může být stíhán **pouze pro trestné činy, pro které byl jiným členským státem předán**, až na výjimky uvedené v zákonu o mezinárodní justiční spolupráci (104/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů – dále jen „ZMS“)
- Nejsou-li zde výjimky podle ZMS, soudce na návrh státního zástupce podá žádost o souhlas se stíháním pro jiné trestné činy.

Výjimky ze Zásady speciality

- a) předaná osoba neopustila po dobu 45 dnů území ČR poté co byla popuštěna, ačkoli jej mohla opustit, anebo na se na území ČR vrátila poté co ho opustila,
- b) jedná se o trestný čin, za který není možné uložit trest odnětí svobody nebo ochranné opatření omezující svobodu či vydat zatýkací rozkaz,
- c) předané osobě lze uložit pouze peněžitý trest nebo trest obecně prospěšných prací, přestože je lze přeměnit na TOS
- d) předaná osoba souhlasila s předáním do ČR a vzdala se práva speciality
- e) předaná osoba po svém předání se výslovně vzdala práva speciality pro trestné činy spáchané před svým předáním
- f) orgán předávajícího státu, který osobu předal, dal souhlas se stíháním předané osoby pro další trestný čin spáchaný před předáním

**Postup při předání vyžádané
osoby do jiného členského státu
podle úpravy platné v ČR**

PŘÍSLUŠNOST KSZ K PŘIJETÍ EZR :

- KSZ, v jehož **obvodu** se vyžádaná osoba **zdržuje**, nebo
- v jehož **obvodu** byla **zadržena**.

Příslušnost KSZ k předběžnému šetření:

- KSZ, v jehož obvodu se vyžádaná osoba zdržuje nebo v jehož obvodu byla zadržena, a to z vlastního podnětu nebo
- KSZ, kterému justiční orgán jiného členského státu, Ministerstvo spravedlnosti, Nejvyšší státní zastupitelství nebo Policejní prezidium zaslaly evropský zatýkací rozkaz

ÚČEL PŘEDBĚŽNÉHO ŠETŘENÍ

- Zjistit, zda jsou podmínky pro předání na základě EZR, zejména:
  - zda se hledaná osoba zdržuje na území ČR,
  - věk hledané osoby,
  - event. imunity a výsady hledané osoby,
  - občanství hledané osoby,

Účel předběžného šetření:

- trestnost podle práva ČR, nejde-li o jednání uvedené v ZMS
- udělení amnestie,
- promlčení trestního stíhání či výkonu trestu, jestliže stíhání tohoto trestného činu spadá do působnosti trestních právních předpisů ČR
- zda není hledaná osoba pro stejný skutek stíhána v ČR

UKONČENÍ PŘEDBĚŽNÉHO ŠETŘENÍ

- a) vrácení EZR
- b) podání návrhu soudu na předání hledané osoby

LHŮTY PRO ROZHODNUTÍ O EZR:

- **do 60 dnů od zadržení vyžádané osoby** - lze prodloužit o 30 dnů
- **nedodržení 90 denní lhůty** – povinnost toto oznámit Eurojustu prostřednictvím národního člena ČR

Europol

ZALOŽENÍ A PŮSOBNOST EUROPOLU

- Rozhodnutí Rady o zřízení Evropského policejního úřadu (Europolu) ze dne 6. dubna 2009 (2009/371/SVV)
- Cílem Europolu je **podporovat a posilovat činnost příslušných orgánů členských států a jejich vzájemnou spolupráci** při předcházení a boji proti organizované trestné činnosti, terorismu a dalším formám závažné trestné činnosti, které se dotýkají dvou nebo více členských států.

ČL. 4 ROZHODNUTÍ RADY O ZŘÍZENÍ EVROPSKÉHO POLICEJNÍHO ÚŘADU (EUROPOL) ZE DNE 6. 4. 2009 (2009/371/SVV)

- Působnost Europolu se vztahuje na **organizovanou trestnou činnost, terorismus a další formy závažné trestné činnosti uvedené v příloze**, které se týkají dvou nebo více členských států takovým způsobem, který vzhledem k rozsahu, významu a následkům trestných činů vyžaduje společný postup členských států.
- Působnost Europolu se **vztahuje také na související trestné činy**, kterými jsou:
  - trestné činy, jejichž účelem je obstarání prostředků pro spáchání trestných činů spadajících do působnosti Europolu
  - trestné činy, jejichž účelem je usnadnění nebo dokončení trestných činů spadajících do působnosti Europolu
  - trestné činy, jejichž účelem je dosáhnout nepotrestání trestných činů spadajících do působnosti Europolu.

DALŠÍ FORMY ZÁVAŽNÉ TRESTNÉ ČINNOSTI UVEDENÉ V PŘÍLOZE ROZHODNUTÍ (2009/371/SVV)

- nedovolený obchod s drogami
- nezákonná činnost související s praním peněz
- trestná činnost spojená s jadernými a radioaktivními látkami,
- nezákonné převaděčství přistěhovalců
- obchodování s lidmi
- trestná činnost související s motorovými vozidly
- vražda, těžké ublížení na zdraví
- nezákonný obchod s lidskými orgány a tkáněmi
- únos, nezákonné omezování osobní svobody a braní rukojmí
- rasismus a xenofobie
- organizovaná loupež,
- nedovolený obchod s kulturními statky, včetně starožitností a uměleckých děl
- podvody,
- vydírání a vymáhání peněz za ochranu
- padělání a produktové pirátství

DALŠÍ FORMY ZÁVAŽNÉ TRESTNÉ ČINNOSTI UVEDENÉ V PŘÍLOZE ROZHODNUTÍ (2009/371/SVV)

- padělání veřejných listin a obchodování s nimi nezákonná činnost
- padělání peněz a platebních prostředků
- počítačová trestná činnost
- korupce,
- nedovolený obchod se zbraněmi, střelivem a výbušninami,
- nedovolený obchod s ohroženými druhy živočichů,
- nedovolený obchod s ohroženými druhy a odrůdami rostlin,
- trestné činy proti životnímu prostředí,
- nedovolený obchod s hormonálními látkami a jinými prostředky na podporu růstu.

Eurojust

ZALOŽENÍ EUROJUST:

- Summit EU v Tampere/Finsko v říjnu 1999
- Pro-Eurojust začal svoji činnost v březnu 2001 in Bruselu
- Formálně byl EUROJUST založen **Rozhodnutím Rady o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestné činnosti z 28. února 2002 (2002/187/JHA)**
- Prosinec 2002 – přestěhování do Haagu
- Je tvořen 27 národními členy (jeden z každého členského státu)
- **Rozhodnutí Rady o posílení Eurojustu ze dne 16. prosince 2008 (2009/426/SVV)**

PRAVOMOC EUROJUST (ČL. 4):

- Do obecné působnosti Eurojustu spadají **trestní věci, pro které je příslušný Evropský policejní úřad (Europol) a některé jiné trestné činy.**

CÍL EUROJUSTU (ČL. 3)

- **podporovat a zdokonalovat koordinaci** příslušných orgánů členských států při vyšetřování a stíhání vedeném v těchto členských státech
- **zdokonalovat spolupráci** příslušných orgánů členských států, zejména usnadňovat vyřizování žádostí a rozhodnutí o justiční spolupráci včetně těch, jež se týkají nástrojů uvádějících v účinek zásadu vzájemného uznávání
- **jinak podporovat** příslušné orgány členských států za účelem zvyšování účinnosti jejich činnosti při vyšetřování a stíhání

NÁRODNÍ ČLENOVÉ (ČL. 9)

- Funkční období národního člena **trvá nejméně 4 roky**
- Členský stát původu může jej může jmenovat **na další funkční období.**
- Národní člen nemůže být odvolán před koncem funkčního období bez předchozího uvědomění Rady a bez uvedení důvodu.
- Veškerá výměna informací mezi Eurojustem a členskými státy probíhá **prostřednictvím národních členů.**

Děkuji Vám za pozornost !